

Детска градина „Звезда“, Сливен
ул. „Дели Ради“ № 8, <https://zvezdicasliven.com/> ☎ 0896788953,
e-mail: dgzvezdica.sl@abv.bg
info-2004126@edu.mon.bg

NADEZHDA
HRISTOVA PEEVA

Digitally signed by
NADEZHDA HRISTOVA PEEVA
Date: 2026.09.27 15:39:49
+03'00'

УТВЪРЖДАВАМ:

Надежда Пеева

Директор на ДГ „Звезда“

Приета на ПС с Протокол №2/16.09.2026 г.

Утвърдена със заповед № РД-02-8 от 16.09.2026 г.

ПРОГРАМА

за превенция на ранното напускане на образователната система

Въведение

Изготвянето на **Програма за превенция на ранно напускане** е подчинено на основните цели на предучилищното и училищното образование на образователната политика в Република България. Този процес е нормативно обоснован от Закона за предучилищното и училищното образование (чл. 263, ал. 1, т. 8), а приемането ѝ е в правомощията на педагогическия съвет.

В предучилищното образование акцентът е поставен върху **обхват на децата**, включително 4-годишните и **недопускане отсъствия и отпадане** на деца от задължителното предучилищно образование.

Нормативни основания за разработване на програмата:

- Национална стратегия на Р България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 – 2030).
- Национален план за действие по изпълнение на Национална стратегия на Р България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 – 2030).
- Закон за предучилищното и училищното образование.
- Алгоритъм за взаимодействие между институциите в системата за предучилищно и

училищното образование и дирекциите „Социално подпомагане“ по отношение осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

- Постановление № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.
- Наредба за приобщаващото образование.

Основни понятия:

Основните мерки, които могат да се ползват в реализиране на целите на програмата са:

- *Превенция* – предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на детска градина, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват.
- *Интервенция* – създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица.

Водещи принципи при реализацията на програмата:

Законосъобразност – съответствие на целите и предлаганите мерки със законите и подзаконовите нормативни актове.

Кохерентност – осигуряване на координираност и взаимна обвързаност на предлаганите политики и мерки при сътрудничество на всички заинтересовани страни.

Партньорство – активно и координирано участие на институциите за образование и обучение, институциите на властта, гражданското общество и бизнеса в реализацията на политика за намаляване на отпадането от образователната система.

Прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите – значимостта на проблема предполага висока степен на информираност на обществото.

Приемственост – осигуряване на непрекъснато действие на стратегията, независимо от управленски или други социални промени и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на приетите цели и целеви показатели.

Устойчивост на резултатите – осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати.

Своевременност – осигуряване на навременни адекватни мерки за неутрализиране на рискове от преждевременно напускане.

Отчетност, мониторинг и контрол – постигане на по-висока степен на ефективност.

Иновативност – създаване на нови и интензивни мерки и подходи за пълна интеграция на отпадналите от образователната система.

Основна цел:

Осигуряване обхвата в задължителното предучилищно образование на децата като предпоставки за равноправно социално включване, пълноценна личностна реализация и не отпадане от училище.

Оперативни цели:

1. Разработване и изпълнение на институционална политика за повишаване на обхвата в образователната система на деца от задължителна предучилищна възраст.
2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното отпадане от образователната система с оглед ограничаване на последиците от тях.
3. Насърчаване включването в предучилищното образование на деца от рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на мерките и стимулите за включване на децата в предучилищното образование.

Анализ на политиката на детската градина за превенция на ранното напускане на образователната система

Силни страни и слаби страни

- създадена привлекателна и достъпна образователна среда;
- обучени са учители за работа с деца от етнически малцинства и от рискови групи – нисък социален статус, незаинтересованост на родителите, отсъстващи родители и др.;
- не са утвърдени мерки за намаляване на отсъствията по неуважителни причини;
- опит от участието в национални програми и проекти;

Възможности

- разработване на проекти;
- участие в Национални програми на МОН;
- нови форми за работа с родители;
- подобряване на взаимодействие с институциите, включени в Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- осигуряване на допълнителни средства за изграждане на привлекателна и достъпна среда, за участие на децата в допълнителни дейности;
- други.

Рискове:

1. Не добра координация между институциите.
2. Ненавременно диагностициране на проблема.

Причините за преждевременното напускане на детската градина могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

А: Икономически причини

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в условия, водещи до повишен риск от отпадане. В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес. Голям е делът на семействата, които работят в чужбина, като децата са оставени да живеят с баби и дядовци или други роднини, които не контролират ефективно или не насърчават участието на децата в образователната система.

Б: Социални причини

Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца и ученици в риск от извършване на противообществени прояви, домашно насилие, незачитане правото на избор на децата, налагането на строги наказания

В: Образователни причини

Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация.

Г: Етнокултурни причини

Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религиозни и езикови измерения. Силно действащите вътрешно групови норми и натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на детската градина: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липсва мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др.

Д: Институционални причини

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и ниво детска градина за справяне с преждевременното напускане; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата в образователната система.

Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

Е: Причини, свързани със здравния статус

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

Финансови ресурси за намаляване на преждевременното напускане на детската градина

Всяка година Европейски проекти и Национални програми съдействат за задържане на децата от предучилищна възраст в детската градина. Децата от етническите малцинства са включени в дейности за обогатяване на техния речник и приобщаване на родители и деца към образователната институция.

ПОЛИТИКИ И КЛЮЧОВИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Постигането на оперативните цели на програмата се осъществява чрез:

Превенция, която цели предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на детската градина, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст.

Интервенция, която цели създаването на условия за ограничаване на преждевременно напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.

Компенсиране, което има за цел да подпомогне преждевременно напусналите детската градина отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение.

КЛЮЧОВИ МЕРКИ

1. Политики за превенция на преждевременно напускане на детската градина.

1.1. Осигуряване на позитивна образователна среда - климат, атмосфера на взаимоотношения, управление.

Позитивната образователна среда е свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете, както и с подобряване взаимодействието в образователната институция.

1.1.1 : Разработване и изпълнение на политики в детската градина.

Позитивната образователна среда в детска градина „Звездица” е ключова мярка в превенцията на преждевременно напускане.

1.2. Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и предотвратяване на преждевременно напускане детската градина.

В това отношение следва да се постави акцент върху:

- ❖ оценяване, установяващо резултати и осигуряващо обратна връзка, за поддържане и стимулиране на мотивацията за учене, както и мониторинг на качеството на образователния процес;

- ❖ прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на детето като партньор в образователния процес;

- ❖ задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище;

- ❖ назначаване на помощник на учителя и помощник-възпитател при идентифицирана необходимост;

- ❖ развиване и популяризиране на нови форми на преподаване;

- ❖ формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.

1.3. Осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието за децата от уязвими етнически общности.

За целта е необходимо да се реализират политики за преодоляване на обособяването по етническа принадлежност на децата в групи и ориентиране на обучението към работа в мултикултурна група, като същевременно се повиши интеркултурната компетентност на всички участници в образователния процес. Там, където е необходимо, следва да се предоставя допълнително обучение по български език.

1.4. Достъп до качествено образование за деца със специални образователни потребности

Осигуряване на приобщаващо образование за децата със специални образователни потребности чрез:

- ❖ развитие капацитета на учителите от детската градина за работа с децата със специални образователни потребности, както и на специалистите, работещи с деца за прилагане на единна методика за оценяване на образователните им потребности;

- ❖ изграждане на педагогическа и специализирана подкрепяща среда за всяко дете за осигуряване на приобщаващото образование.

2. Политики за интервенция на преждевременно напусналите детската градина

2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите

Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата в риск от преждевременно напускане на детската градина и трябва да бъдат насърчавани чрез:

- ❖ популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на детската градина;

- ❖ повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на детската градина;

- ❖ включване в осъществяването на граждански контрол в управлението на образователните институции.

2.2. Подкрепа за развитието на децата

- ❖ назначаване на психолози и/или ресурсни учители в детските градини - при идентифицирана нужда;

- ❖ създаване на екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

2.3. Прилагане на системи за ранно предупреждение

След идентифициране на децата, застрашени от преждевременно напускане на детската градина и причините за това, следва да се прилагат конкретни мерки за всеки застрашен, като:

- ❖ работа със семейството му;
- ❖ допълнителни занимания/консултации, насочване към дейности по интереси;

2.4. Развитие на занимания по интереси

Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на децата от живота в детската градина и ограничаване на преждевременното напускане. Те осмислят свободното време на децата чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително деца с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, деца в риск от отпадане и/или с прояви на агресия и/или насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на знания, умения и компетентности.

2.5. Подпомагане на децата, застрашени от преждевременно напускане на детската градина, по финансови причини

Една от основните причини за преждевременното напускане на детската градина е липсата на финансови средства на семейството за осигуряване на редовното присъствие и активното участие на децата в образователния процес. Целевата финансова подкрепа може да включва:

- ❖ безплатно присъствие на децата в детската градина и подкрепа за деца не владеещи български език по проект, Проект BG05SFPR001-1.003-0001 „СИЛЕН СТАРТ“, финансиран от Програма „Образование“ 2021-2027, съфинансирана от Европейския съюз

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на детската градина

3.1. Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я:

- ❖ завръщане на преждевременно напусналите детската градина към формалната система на образование
- ❖ популяризиране на възможностите за участие в клубове по интереси, извън класни дейности и др.

Дейности за организация на взаимодействието

Дейност	Форми и време за изпълнение	Участници/Отговорник	Забележка
Анализ на състоянието по обхвата на децата и неизвинените отсъствия при 5 и 6-годишните деца.	начало на учебната година и ежемесечни сведения	директор	Необходимо е по анализа да се приемат решения на Педагогически съвет, а ежемесечните сведения да служат за конкретни действия
Идентифициране на деца от рискови семейства.	проучване на документи, разговори с родители	учители на групите	Поддържане на Регистър
Планиране на дейности от Механизма за съвместна работа на институциите по	началото на учебната година	директор	Конкретните дейности са част от Годишния
обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.			план за дейността на детската градина.
Организационни дейности за включване на представители на детската градина в екипите за обхват.	м.септември 2026 г.; Заповед на директора Информирание на РУО	Директор	Необходимо е да се спазват сроковете за обмен на информация
Подаване на информация чрез Информационната система за реализация на механизма (ИСРМ) при стриктно спазване на сроковете.	ежемесечно до 3-то число информация за отсъствията на децата от групите за задължително предучилищно образование	Педагогически специалист и на групите, директор, ЗАС	
Изготвяне на писмени предложения до „Социално подпомагане“ за предоставяне на помощи в натура за идентифицирани потребности на децата.	при необходимост	Педагогически специалисти на групите, директор	

Разработване и участие в проекти и национални програми.	съгласно сроковете в поканите за участие	директор	
Дейности по повишаване качеството на предучилищното образование за успешен старт на децата в училище: • Прилагане на съвременни подходи за предучилищно образование – проучване на литература и добър педагогически опит, консултации, обмен на добра практика и др.; • Проследяване постиженията на детето в началото и в края на учебната година със съответните процедури по	основни и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие; диагностични процедури; дейности за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти	Педагогически специалисти на групите, директор	
избор на инструментариум, провеждане, вписване, докладване, запознаване на родителите, корекционна дейност въз основа на резултатите.			
Организация на образователна среда и осигуряване на необходимите ресурси: • Привеждане на интериора в детската градина за нуждите на предучилищното образование; • Осигуряване на познавателни книжки и учебни помагала; • Осигуряване на дидактични материали и съвременни средства за обучение.	проучване на оферти; заявки	директор ЗАС, Педагогически специалисти на групите	Необходими са действия по избор на доставчици, договори и заявки, получаване и разпределяне на маси, столове, кътове за игра и обучение; учебни материали, дидактични игри, лаптопи и съответния софтуер.
Създаване на представи и готовност за новата социална роля ученик.	педагогически ситуации за формиране на отношение към ученето	Педагогически специалисти на групите	

Приемственост „Детска градина – училище“	Разработване на планове и графици за съвместни дейности с училищата от района	директор Педагогически специалисти на групите	Теми на съвместни дейности могат да бъдат: „Здравей училище!“; „Един ден на ученика“; „Какво е нужно на ученика“; „На гости в училище“
Повишаване интереса и приобщаване на децата и родителите към живота в детската градина чрез участие в кампании и събития, отбелязване на важни дати и др.	инициативи, свързани с важни дати и събития от живота на общността	директор	Дейности от Програмата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование
Разнообразяване престоя на децата и обогатяване на емоционалните им преживявания чрез организиране на празници и развлечения.	празници; куклен театър; срещи с известни личности	директор; Педагогически специалисти на групите; учител по музика; педагогически специалисти	Разработеният План за празниците и развлеченията трябва да бъде част от Годишния план за дейността на детската градина
Провеждане на допълнителни дейности, които не са дейност на детската градина	школи; клубове	директор	За децата от рисковите групи е необходимо да се осигурят облекчени условия за участие
Осигуряване на ресурсното подпомагане, при спазване на указаните процедури в Наредбата за приобщаващото образование.	при необходимост	директор; координатор на процеса на осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в детската градина	Дейностите от Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата от уязвими групи трябва да служат и за целите на тази Програма

Идентифициране и подкрепа на деца с хронични заболявания за ограничаване на пречките пред тяхното учене и осигуряване на условия за личностно развитие/	при необходимост	директор; координатор на процеса на осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в детската градина	
Установяване контакти с дирекция „Социално подпомагане“ и отдел „Закрила на детето“ при казуси, касаещи деца в риск от отпадане; мерки срещу родители, неосигуряващи редовно посещение на детето.	за всеки отделен случай	Директор	Спазване на процедури в зависимост от вида на отворения случай
Прилагане на разнообразни форми в работата с	срещи, тренинги,	Педагогически специалисти на групите	
родителите и включването им в дейности с децата.	работилници,		
Допълнителна квалификация на учителите, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от отпадане и преждевременно напускане, за работа в мултикултурна образователна среда и работа с родителите.	курсове за обучение	директор	Включване на обучението в Плана за квалификация
Организиране на допълнително обучение по български език за деца, за които българския език не е майчин.	процедури по утвърждаване	директор; Педагогически специалисти на групите	При необходимост – допълнителни ситуации в Програмната система на детската градина; работа по Национални програми на МОН
Организиране на акции за набиране на средства, дрехи, и др. за социално слаби деца.	при необходимост	директор; Педагогически специалисти на	

		групите	
Осъществяване на информационно – образователни инициативи за деца, насочени към гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование	Във времето, определено в Годишния план за дейността за съответната учебна година	Педагогически специалисти на групите	Дейностите по Програмата за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование трябва да служат и за целите на настоящата програма
Осъществяване на дейности в мултикултурна образователна среда, съчетана с традициите на отделните етнически групи.	педагогически ситуации; празници	Педагогически специалисти на групите	
Взаимодействие с НПО, Държавни агенции и Социални служби за	работни срещи	Директор; Членове на Екипите за	
обхващане на всички деца от ромската етническа общност в предучилищно образование.		обхват	
Осъществяване на ефективни мерки за превенция/недопускане на тормоз в детската градина.	целогодишно	Координационен съвет; Педагогически специалисти на групите	Дейности в групите по Плана за превенция на агресията и недопускане на тормоз в детската градина.
Осъществяване на инициативи за повишаване интереса на деца и родители от уязвимите групи към дейността в детската градина.	срещи; тренинги; работилници; празници и др.	Педагогически специалисти на групите	
Съвместни дейности с библиотеки.	разработване графици за посещения и съвместни инициативи	Педагогически специалисти на групите	Реализиране на дейности във връзка с Национална седмица на четенето и др.

Обогатяване на библиотеките в групите – закупуване на книжки, играчки и материали за пресъздаване на художествени произведения.	благотворителни акции	директор; Педагогически специалисти на групите	
---	-----------------------	--	--

Програмата е приета с Протокол № 2 от заседание на Педагогическия съвет, проведено на 16.09.2026 г. и е утвърдена със Заповед на директора № РД-02-8 от 16.09.2026 г.